

**НАУКОВА ФІЛОЛОГІЧНА
ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛОГОС»**

**Міжнародна
науково-практична конференція**

**«ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ:
ІСТОРІЯ, СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

11–12 грудня 2020 р.

м. Львів

УДК 80:001.8(063)
Ф54

Філологічні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 11–12 грудня 2020 р. – Львів : ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2020. – 196 с.

Видається в авторській редакції. Редакційна колегія Наукової філологічної організації «ЛОГОС» не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст матеріалів, наданих авторами для публікації.

У виданні зібрані тези, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Філологічні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень»

УДК 80:001.8(063)

Крилова В. І.
ПРОЯВ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ
У РОЗГЛЯДІ ГЕНДЕРНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ.
КУЛЬТУРНО-СИМВОЛІЧНІ КОДИ ЯК СЕМАНТИЧНІ
НАПОВНЮВАЧІ КОНЦЕПТІВ «ЖІНКА» І «ЧОЛОВІК».....42

Любківська Б. С.
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ
НАРОДНОГО МОВЛЕННЯ У НОВЕЛАХ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.....46

Остапенко С. А., Дмитрук Л. А., Форгель М. В.
ЗАСТОСУВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТРАНСПОЗИЦІЇ
В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ РОМАНУ
ШАРЛОТИ БРОНТЕ «ДЖЕЙН ЕЙР» 51

Рикичинська Д. О.
ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ
ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ Е. ГЕМПІВЕЯ «ПО КОМУ ПОДЗВІН»
(НА МАТЕРІАЛІ ПОРТРЕТІВ) 55

Сидоренко С. І., Гнатів О. В.
«АМЕРИКАНІЗАЦІЯ» БРИТАНСЬКОГО ТЕКСТУ
ЯК ВИД ВНУТРІШНЬОМОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ
(НА МАТЕРІАЛІ АМЕРИКАНСЬКОГО ВИДАННЯ
БРИТАНСЬКОГО ОРИГІНАЛУ КНИГИ
«HARRY POTTER AND THE CHAMBER OF SECRETS»).....59

НАПРЯМ 5. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Василенко І. О.
ОСОБЛИВОСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
В УМОВАХ ВСЕБІЧНОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....63

Заботнова М. В.
ІНТЕРНЕТ-МЕМИ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ
ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ МЕНТАЛЬНИХ ПРОСТОРІВ.....66

НАПРЯМ 6. РИТОРИКА

Черняк В. С.
РИТОРИКА ЯК СКЛАДНИК
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВНИКА.....71

НАПРЯМ 7. УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Бакуменко О. В.
ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.....74

Заботнова М. В.
аспірантка

Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

*старший викладач кафедри філології,
перекладу та стратегічних комунікацій*

Національна академія Національної гвардії України
м. Харків, Україна

ІНТЕРНЕТ-МЕМИ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ МЕНТАЛЬНИХ ПРОСТОРІВ

Кількість мовних засобів, які використовуються для спілкування у мережі інтернет, постійно збільшується. Цей соціальний простір полегшує процес не лише комунікації між людьми, а і політичної взаємодії. Інтернет-користувачі дізнаються про політиків та їхні кампанії через інформацію, яку вони отримують з віртуального простору, переважно з численних офіційних сайтів новинних агенцій. Основним засобом цієї інформаційної презентації є меми, які можуть мати контекстуальну складову, яка спроможна відтворювати політичний дискурс і, таким чином, формувати ментальні простори.

Актуальність роботи сформована викликами, які можуть виникнути в процесі інтерпретації інтернет-мемів, які беруть участь у вербалізації політичного дискурсу.

Численні вчені присвятили свої роботи дослідженню інтернет простору (Р. Докінз [7], П. Девісон [8] та ін.), політичному дискурсу (Т. ван Дейк [13] та ін.) і ментальним просторам (Г. Фоконьє [9], Тодд Оуклі, Андерс Хоугаард [12] та ін.).

Поняття «ментальні простори» вперше було запропоновано Г. Фоконьє у 1985 році у роботі «Ментальні простори». Вчений зазначив, що «ментальні простори – це зв'язки, їх пов'язують лінгвістичні, прагматичні та культурні стратегії, їх побудова – є значною частиною того, що відбувається за лаштунками, на когнітивному тлі повсякденного мовлення та здорового глузду» [9, с. 19]. Пізніше, у 2008 році Тодд Оуклі та Андерс Хоугаард, у роботі «Ментальні простори в дискурсі та їх взаємодія» підкреслили, що «ментальні простори представляють різні фізичні, соціальні та / або інтроспективні події та ситуації, коли увага зосереджена на декількох основних елементах в них» [12, с. 29]. Ментальні простори, які зображуються як добре впорядковані фактори з певними елементами, а також співвідношення між ними, відкриваються для додавання нових елементів, а також відношень, вони допомагають організувати весь процес ментальної побудови політичного дискурсу. З контекстуальної точки зору ментальний простір – це модель розуміння

дискурсу, яка створюється, уточнюється і постійно змінюється у процесі спілкування в інтернеті. Ментальні простори не є стабільними, вони не повинні дотримуватися послідовності, а саме, що відображає специфіку людського спілкування і дозволяє більш адекватно модулювати процес розуміння мови. Г. Фоконьє та М. Тернер [8] наголошували на тому, що спілкування включає численні аспекти, а не лише лінгвістичні засоби – все пов'язано і, щоб дійти до суті кожного висловлювання (усного чи письмового), досить важливо бачити і розуміти усі рівні та особливості, що можуть впливати на значення та розуміння цього значення. Таким чином, ментальні простори співвідносяться з дискурсом через безліч аспектів, які є спільними через процес реалізації взаємодії.

Ментальні простори є ключовими засобами формування політичного дискурсу. В основі політичного дискурсу лежать роботи нідерландського вченого Т. ван Дейка, який зазначив у своїй роботі «Дискурс і влада», що для політичного дискурсу властиво мати контраргументи, перебільшення та ситуативну семантику [13, с. 220–222], що може спрацювати і з інтернет-мемами з політичною складовою. «Політичний дискурс може вирішувати питання лише сам по собі – він може показати, що є правдою, а що неправдою. Політичний дискурс оголошує саме свої ідеї найкращими, коли ідеї інших є прикладами брехні» [1, с. 142]. Цифрову взаємодію в інтернеті можна розділити на ментальні простори, що, безумовно, полегшить інтерпретацію дискурсивної складової комунікативного процесу. Д. Кристал у своїй роботі «Мова та інтернет» вказує, що особливістю взаємодії в інтернеті є: структурна організація тексту, що виділяється з боку таких факторів, як: наслідок, терміновість, структура абзацу та логічний спосіб поширення думки [5]. Все вищезазначене є суттєвою частиною інтернет-мемів, що стали важливим елементом реалізації політичних кампаній та політичних «війн».

Перше визначення поняття «мем» було запропоновано англійським етологом доктором Р. Докінзом на біологічному рівні. У своїй роботі «Егоїстичний ген» [7] у 1976 р. Вчений зазначав, що мем – це одиниця, що має повторюваний елемент культурної спадщини, який, завдяки своїй схожості, можна примножувати та передавати майбутнім поколінням. Сучасний філологічний погляд на цю концепцію суттєво відрізняється від первинного – меми стали важливою частиною інтернету і включають не лише картинки, але й відео-фрагменти, смайлики та GIFки. Пізніше П. Девісон у своїй роботі «Мова інтернет-мемів» [6] підкреслює, що «Інтернет-меми – це одиниця культури, головним чином жарт, який може мати впливову силу завдяки своїй здатності поширюватися в інтернеті».

Мета нашої роботи – виділити основні принципи формування ментальних просторів у мемах з контекстною складовою у політичному дискурсі на основі президентських виборів у Сполучених Штатах Америки 2020. Практичний матеріал був цілеспрямовано відібраний із соціальної

мережі Instagram, а саме зі сторінок офіційних англомовних інформаційних агенціями такими як BBC, Fox News, CBS та ABC.

Ментальні простори і політичний дискурс мають дещо схожу модель дослідження. Їх можна обговорити, звертаючи увагу на три основні аспекти: прагматичний, лінгвістичний і аспект інтенції автора, які будуть представлені контекстуальними компонентами інтернет-мемів.

На сьогоднішній день багато інформаційних агенцій звертаються до своїх читачів в інтернеті за допомогою мемів, які можуть одночасно надати аудиторії важливу політичну інформацію, а також графічний супровід. Такі одиниці, здебільшого, є нейтральними, але іноді можуть виникати ситуації, за яких інтернет-меми цілеспрямовано подаються з негативної або позитивної точки зору. Датська вчена Л. Брандта [3] виділяє 6 компонентів ментальних просторів: *семіотичний простір*, що полягає у розумінні символів; *презентаційний простір*, який замінює символи / знаки певними предметами, ситуаціями тощо; *посилальний простір*, який співвідносить об'єкти з презентаційного простору з відповідними об'єктами реальності; *віртуальний простір*, який поєднує семантичні компоненти семіотичного простору з презентаційним простором; *простір значення*, що представляє приховану семантику віртуального простору; *релевантний простір*, який представляє собою перекладач та його оточення в певний момент часу.

Для досягнення мети було розглянуто п'ятдесят одиниць інтернет-мемів з політичною контекстуальною складовою на основі президентських виборів у Сполучених Штатах Америки в 2020 році між Джо Байденом (Рис. 1), представником Демократичної партії і 46-м президентом США Дональдом Трампом (Рис. 2, Рис. 3). Наміри інтернет-мемів, представлені англомовними інформаційними агентствами, різняться залежно від погляду, який вони підтримують. Це можна побачити з цілого ряду аспектів, виявлених у процесі дослідження інтернет-мемів: графіка, емоції, що відображені на персонажі, контекстуальна складова, а також прихована політична позиція англомовних новинних агентств.

Засоби масової комунікації повинні дотримуватися нейтралітету, але, схоже, що це не так. Усі розглянуті інтернет-меми мають різні наміри, які сформовані англомовними інформаційними агенціями. Беручи за основу президентські вибори у Сполучених Штатах Америки 2020 року виявилось, що для новинних агенцій досить важко бути нейтральними і не демонструвати персоніфікованого ставлення. Такий підхід до подання інформативних інтернет-мемів дає можливість створювати та змінювати ментальні простори залежно від особистісного відношення. Таким чином, лише дві агенції (BBC, ABC) із чотирьох розглянутих (BBC, Fox News, ABC і CBS) запропонували нейтральний підхід до утворення інтернет-мемів.

Рис. 1

«CBS» [4]

Рис. 2

«Fox News» [10]

Рис. 3

«ABC» [2]

Інтернет-меми можуть вербалізувати політичний дискурс і одночасно можуть впливати на процес формування ментальних просторів. Це відбувається через те, як соціальні медіа репрезентують новини та відношення до політичних сил, яких вони демонструють. Ціла низка мовних засобів використовується для формування необхідного емоційного забарвлення інтернет-мему та, згодом, ментальних просторів: заклик до співпраці, заклик до єдності, повторення, персоналізована відповідь на медичні виклики 2020 року тощо. Проте, необхідно звертати увагу не лише на контекстну складову, але і на графічну – фонові зображення, форма та розмір літер (великі літери тощо), домінуючі кольори (яскраві, пастельні, темні тощо). Усі ці фактори впливають на формування ментальних просторів, а саме просторів значення і релевантності.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Видавничий центр «Академія». К. 2004. 244 с.
2. ABC News. URL: <https://www.instagram.com/abcnews/>
3. Brandt L. Language and Enunciation. A Cognitive Inquiry with Special Focus on Conceptual Integration in Semiotic Meaning Construction. Aarhus : Aarhus University Press, 2010. 513 p.
4. CBS News. URL: <https://www.instagram.com/cbsnews/>
5. Crystal D. Language and the Internet. Cambridge University Press. UK. 2004. 272 p.
6. Davison P. The Language of Internet Memes. 2012. Pp. 120–134. URL: <https://veryinteractive.net/library/the-language-of-internet-memes>
7. Dawkins R. The Selfish Gene. Oxford University Press. UK. 2006. 236 p.
8. Fauconnier G., Turner M. The Way we Think. Basic Books. 2002. 440 p.
9. Fauconnier G. Mental Spaces. The Massachusetts Institute of Technology. US, 1985. 240 p.
10. FOX News. URL: <https://www.instagram.com/foxnews/>

11. Kulkarni, A. Internet Meme and Political Discourse: a Study on the Impact of Internet Meme as a Tool in Communicating Political Satire. *Journal of Content, Community and Communication* Vol. 6. 2017. Pp. 13-17.
12. Mental Spaces in Discourse and Interaction. Edited by Todd Oakley and Anders Hougaard. John Benjamins Publishing Company. US, 2008. 273 p.
13. Teun van Dijk. *Discourse and Power*. British Library. UK. 2008. 308 p.